

Sevdalinka

Ένα κέντρο μελέτης της βαλκανικής Μουσικής

δημήτρης μολώνης

Βόλος 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Διπλωματική Εργασία

SEVDALINKA:
Ένα κέντρο μελέτης της βαλκανικής
Μουσικής

Δημήτρης Μολώνης
Προπτυχιακός φοιτητής

Κων/νος Μανωλίδης
Επιβλέπων καθηγητής

Βόλος 2021

“...Τα κτήρια χρησιμοποιούνται ως σκηνή για το κοινό. Όλα χωρίζονται σε αναρίθμητα θέατρα με διαφορετικά δρώμενα που εξελίσσονται την ίδια στιγμή. Μπαλκόνια, αυλές, παράθυρα, στοές, κλιμακοστάσια, στέγες όλα γίνονται σκηνές και καθίσματα...”

Βάλτερ Μπένγιαμιν

Θέμα

Ως Σεβνταλίνκα ορίζεται μία μορφή παραδοσιακής μουσικής που συναντάται στον Βοσνιακό χώρο, την Κροατία, την Σερβία, το Μαυροβούνιο κ.α. Αποτελείται από ένα συνονθύλευμα σλαβικών, οθωμανικών και σεφραδίτικων μουσικών στοιχείων που συνταιριάζονται για να παράξουν κάτι μοναδικό. Η ονομασία της προέρχεται από την τούρκικη λέξη σεβντάς, δηλαδή καημός. Έτσι αυτά τα τραγούδια περιγράφουν την λαχτάρα και την προσμονή για την επιστροφή κάποιου αγαπημένου προσώπου.

Τα Βαλκάνια χαρακτηρίζονται από πολλούς ως “καζάνι που βράζει”, κι αυτό όχι αδικαιολογήτως καθώς είναι μία γωνιά της Ευρώπης στην οποία συνυπάρχουν μεγάλες αντιθέσεις. Άλλοτε αρμονικά και άλλοτε αλληλεπικαλύπτοντας η μία κοινωνική ομάδα κάποια άλλη βγάζοντας στην επιφάνεια όλον αυτόν τον πολιτισμικό πλουραλισμό που τα χαρακτηρίζει.

Αυτός ο πλούτος δεν θα μπορούσε να λείπει και απ’ την μουσική, ούσα η κυριότερη μορφή τέχνης των λαών ανά τους αιώνες ζυμώθηκε και εξελίχθηκε στον χώρο της βαλκανικής. Παράγοντας έτσι ένα εύρος μορφών που γνωρίζει ανά περιοχές ομοιότητες και διαφορές. Οπότε εύκολα κανείς μπορεί να παρατηρήσει συγγένειες από το νοτιότερο άκρο των Βαλκανίων μέχρι το βορειότερο.

Μελετώντας λοιπόν το διαπολιτισμικό κομμάτι της ιστορίας αυτής και παρατηρώντας την καθημερινή ζωή στην πόλη της Άρτας, θέλησα να αποδώσω έναν φόρο τιμής σε αυτή την τόσο θαυμαστή και αξιοπερίεργη μουσική παράδοση. Η Άρτα ως μία πόλη της βορειοδυτικής Ελλάδας εμπεριέχει στο υπογάστριό της πλήθος στοιχείων που αποτελούν συνέχεια της βαλκανικής ζωής και παράδοσης. Ωστόσο η Άρτα διαθέτει στο υπογάστριό της μια μακρά μουσική παράδοση, που πλέον διδάσκεται και αναπαράγεται από το αντίστοιχο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται την επανάχρηση της Λαϊκής Αγοράς της πόλης και την δημιουργία ενός κέντρου μελέτης της βαλκανικής μουσικής. Το οποίο αποτελούσε αίτημα των πολιτιστικών συλλόγων της πόλης αλλά και θα συνεισφέρει αποτελεσματικά στην αναβάθμιση τόσο του Πανεπιστημίου όσο και της περιοχής ως τοπόσημο.

Σιδέρης Γκαϊντατζής, Δ. Μολώνης,
κάρβουνο, 2020, Βόλος.

Abstract

Αρκουδιάρης, Δ. Μολώνης, κάρβουνο, 2020, Βόλος.

Sevdalinka is a traditional genre of folk music from Bosnia and Herzegovina. Sevdalinka is also spread across the ex-Yugoslavia region, including Croatia, Serbia, Montenegro etc. The combination of Slavic, Oriental and Sephardic elements make this type of music stand out among other types of folk music from the Balkans. Also known as Sevdah music, this word comes from the Turkish language and it means longing. As a result the melodies describe the anticipation for the return of a loved one.

Balkans are characterized as an “era of conflicts” because is a place in Europe in which coexists a lot of contradictions. In lots of cases this happens harmoniously but sometimes social groups bring to the surface all this cultural pluralism that characterizes them. This kind of culture could not be missing from music as the main art for human beings over the centuries. Balkan music produces a kind which has a range of similarities and differences. In other words every person can easily observe similarities regardless of the origin.

After lots of hours of studying the intercultural part of this history and observing the daily routine in the city of Arta, I wanted to make known this wonderful and one of a kind musical tradition. Arta city is a town of northwestern Greece and contains a number of elements that are the continuation of Balkan life and tradition. Moreover, Arta city has a long musical tradition which nowadays is taught and played by the Department of Folk and Traditional Music at the University of Ioannina. This thesis deals with the reuse of the city Flea Market and the creation of a study Balkan music center. This act is a request of the cultural centers and it will contribute effectively to the improvement of the University and the city of Arta itself.

Χορεύτρια, Δ. Μολώνης, κάρβουνο,
2020, Βόλος.

Περιεχόμενα

8

Ανάλυση οικοπέδου

10

Τοπογραφικό

12

Ανάλυση ιδέας

14

Σχέδια μελέτης

30

Διαγράμματα

31

Προοπτικές αναπαραστάσεις

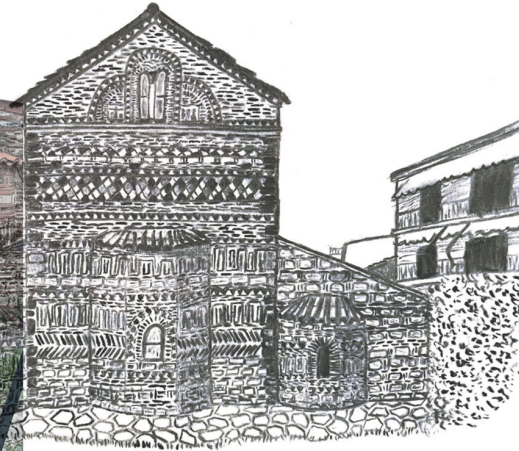
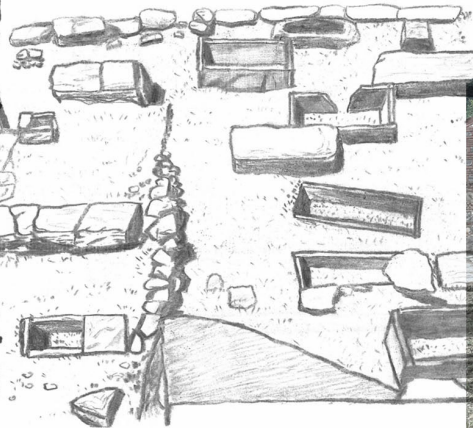
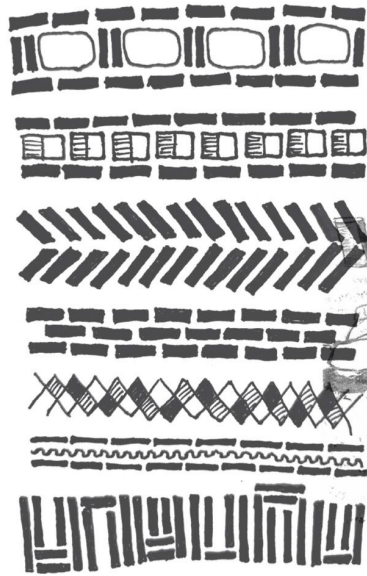
37

Βιβλιογραφία

Αναφορά στο ρεμπέτικο, Σώτος Ζαχαριάδης, χαρτακικό,
2001, Θεσσαλονίκη.

Ανάλυση Οικοπέδου

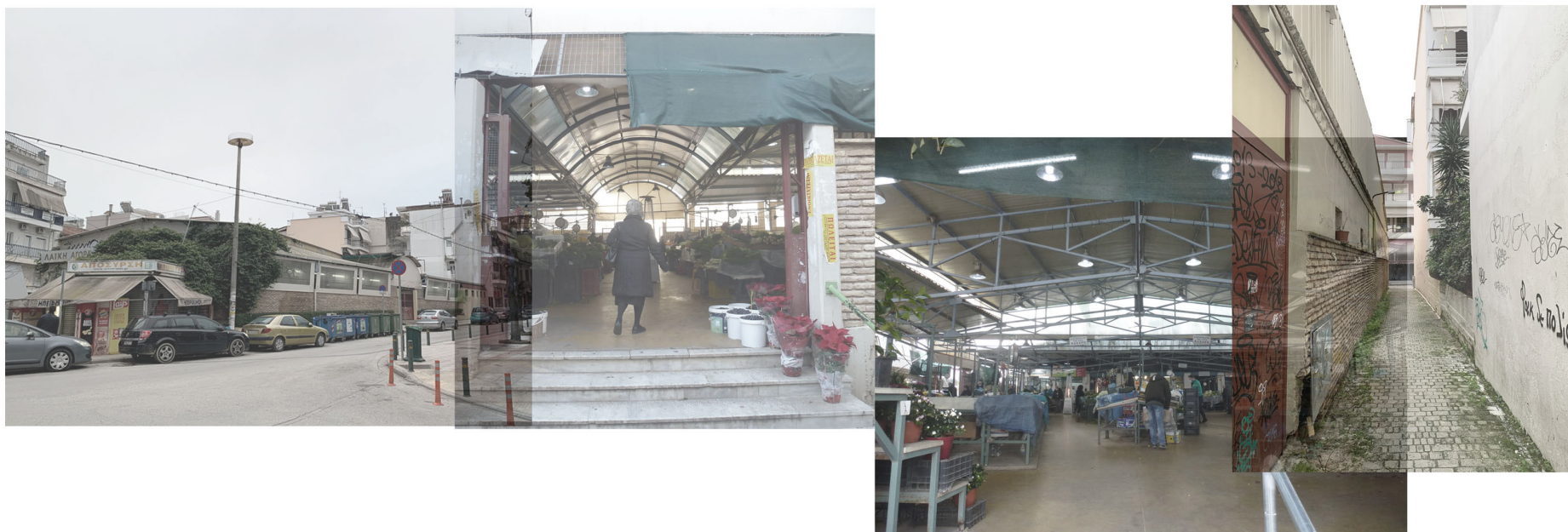
Ο χώρος που επιλέχθηκε για τον σχεδιασμό του Κέντρου μελέτης της βαλκανικής Παράδοσης είναι αυτός της στεγασμένης Αγοράς της πόλης της Άρτας. Η αγορά για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών οικοδομήθηκε πολύ κοντά στο κέντρο της πόλης στη συμβολή τεσσάρων οδών.

Της αυτοκινητιστικής οδού βασιλέως Πύρρου στα βορειοδυτικά, της Τζαβέλλα στα βορειοανατολικά, του δημοτικού πεζοδρόμου της Πριοβόλου στα νοτιοανατολικά και τέλος της οδού Μανωλάκη στα νοτιοδυτικά. Καθημερινά το σημείο αυτό διατρέχεται από πληθώρα κόσμου κάνοντάς το σημείο συνάντησης, έντονης εμπορικής δραστηριότητας και αυξημένης κυκλοφορίας. Παρ' όλα αυτά η μελέτη της υφιστάμενης αγοράς η οποία υποβλήθηκε το 2006, δεν προέβλεπε κανέναν χώρο στάθμευσης, είχε παρατυπίες και δικαίως χαρακτηρίστηκε ελλιπής. Πρόκειται για μία σιδηροκατασκευή επάνω σε επίπεδη κοιτόστρωση διότι το οικόπεδο χαρακτηρίζεται από ήπια κλίση. Εκτός των ελλείψεων ο υφιστάμενος χώρος της αγοράς δεν διακρίνεται από αειφορία, λειτουργικότητα και καλαισθησία.

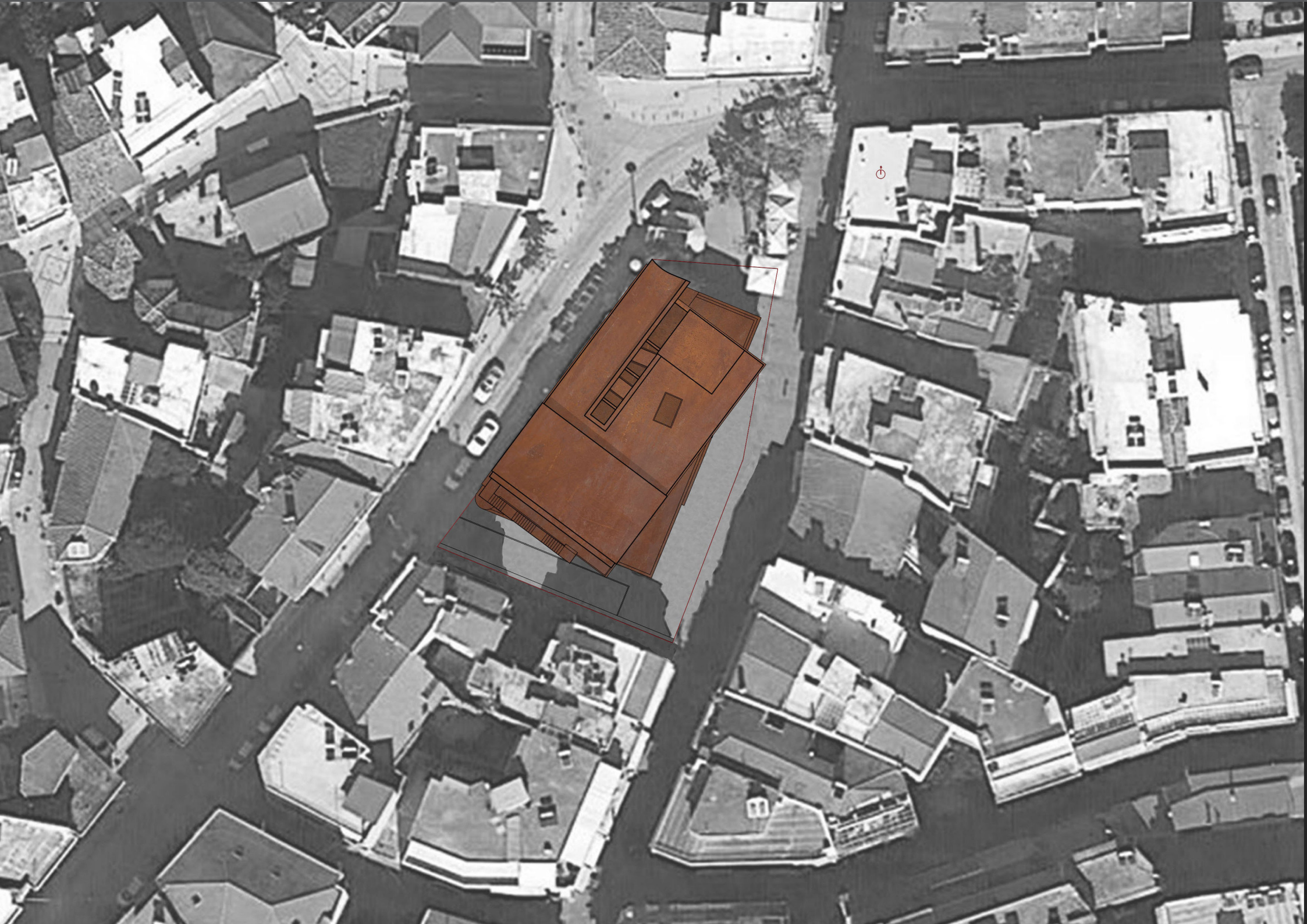
Γύρω από το οικόπεδο δεσπόζουν κακοσυντηρημένες πολυκατοικίες της τάξεως των τριών και τεσσάρων ορόφων. Σε αντίθεση με την πλειονότητα όμως στο βορειοδυτικό τμήμα και σε πολύ μικρή απόσταση από την αγορά δεσπόζει ο παλαιοβυζαντινός ναός του Αγίου Βασιλείου. Με την περίτεχνη τοιχοποιία του από πέτρα, οπτόπλινθους και κεραμικά στοιχεία. Τέλος σημαντική είναι και η παρουσία του αρχαίου νεκροταφείου της Αμβρακίας όπου τμήματά του έρχονται στο φως συνεχώς σε διάφορα σημεία μέσα στην πόλη της Άρτας. Διότι η σύγχρονη πόλη εδράζεται στα απομεινάρια δύο παλαιότερων όψεών της, της αρχαϊκής και της βυζαντινής.

Τοπογραφικό

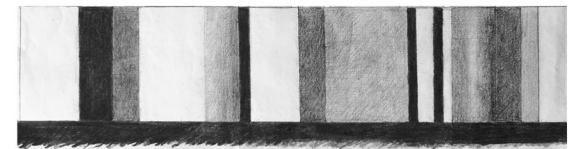
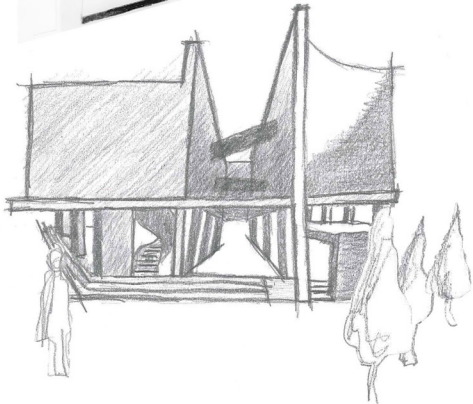
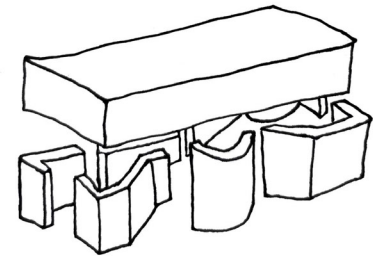
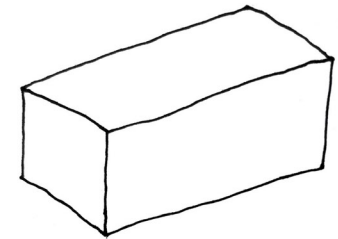
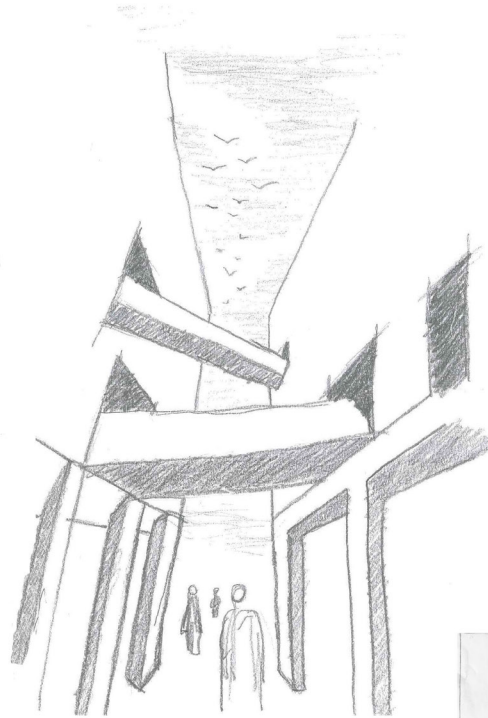
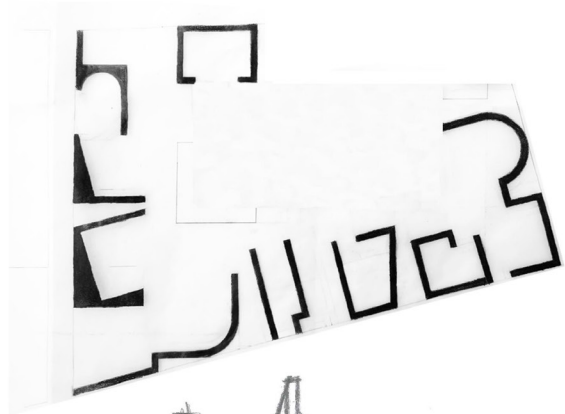
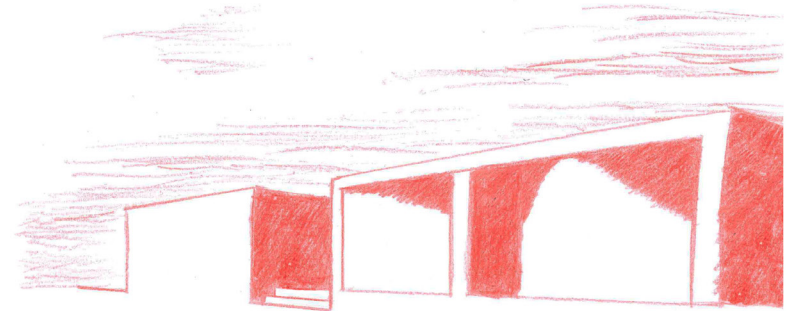
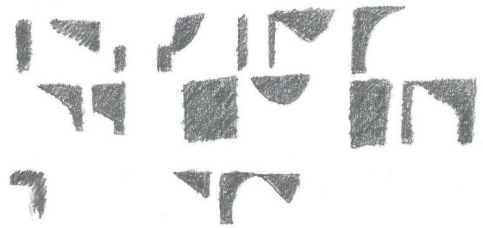
Το οικόπεδο της μελέτης βρίσκεται συγκεκριμένα υπό τις συντεταγμένες: 39.16°N 20.98°E. Ο προσανατολισμός του είναι βορειανατολικός ενώ κατά μήκος του η κλίση του εδάφους αλλάζει ήπια. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιοχής είναι οι συχνές υψομετρικές διαφορές καθώς το πολεοδομικό σχέδιο της πόλης της Άρτας ακολουθεί το ανάγλυφο της περιοχής. “Σκαρφαλώνοντας” στον λόφο της Περάνθης ο οποίος δεσπόζει.

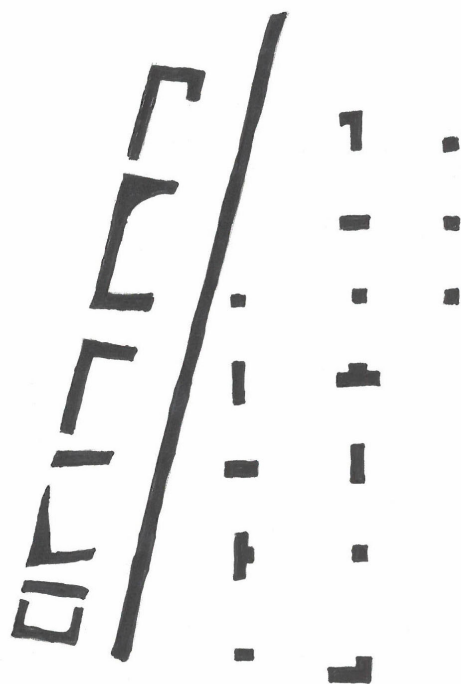

⊕

Ανάλυση Ιδέας

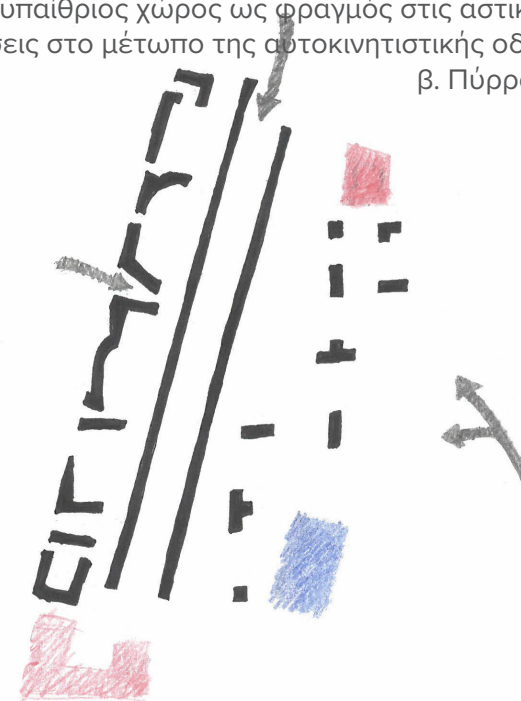

Λαμβάνοντας υπόψιν όλα όσα προαναφέρθηκαν, δηλαδή την ιστορία, τον πολιτισμό και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής, έγινε μία πρώτη προσέγγιση του θέματος. Η βασική ιδέα ήταν η δημιουργία δύο ζωνών, τον ισόγειο χώρο της αγοράς με την ελεύθερη κάτοψη ενώ επάνω θα εδράζεται το Κ.Μ.Β.Μ. Δύο διαφορετικά κτηριολογικά προγράμματα που καλούνται να συνυπάρξουν αρμονικά. Για τον ισόγειο χώρο της αγοράς αρχικά προέκυψε η ιδέα της στοάς. Η στοά όντας η εμπορική οδός που άλλοτε εσωκλείει και άλλοτε οριοθετεί την αρχαία αγορά αποτελεί βασικό στοιχείο της συνθετικής λογικής. Δημιουργήθηκε λοιπόν ένας στεγασμένος ημιυπαίθριος χώρος ως φραγμός στις αστικές οχλήσεις στο μέτωπο της αυτοκινητιστικής οδού β. Πύρρου.

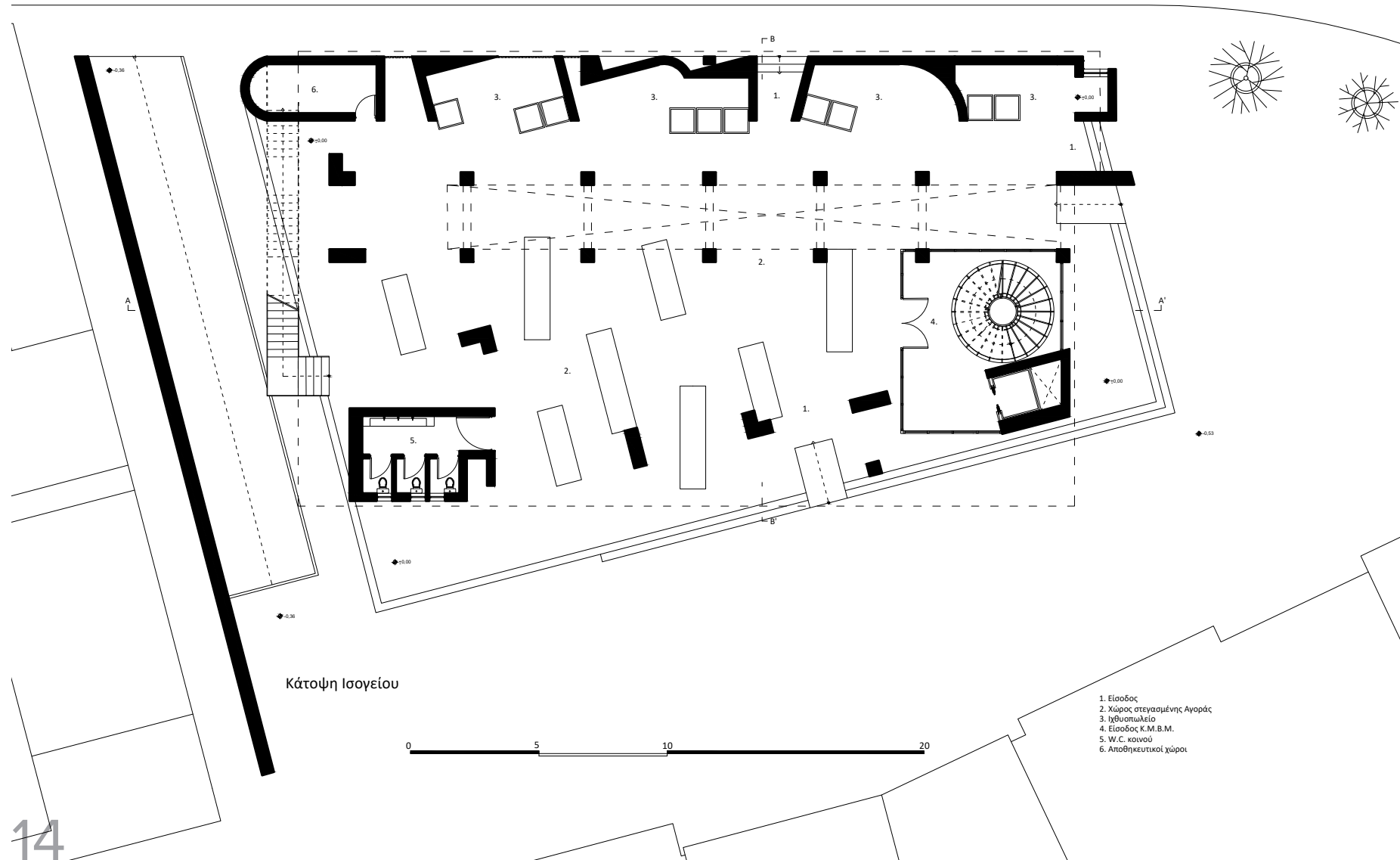

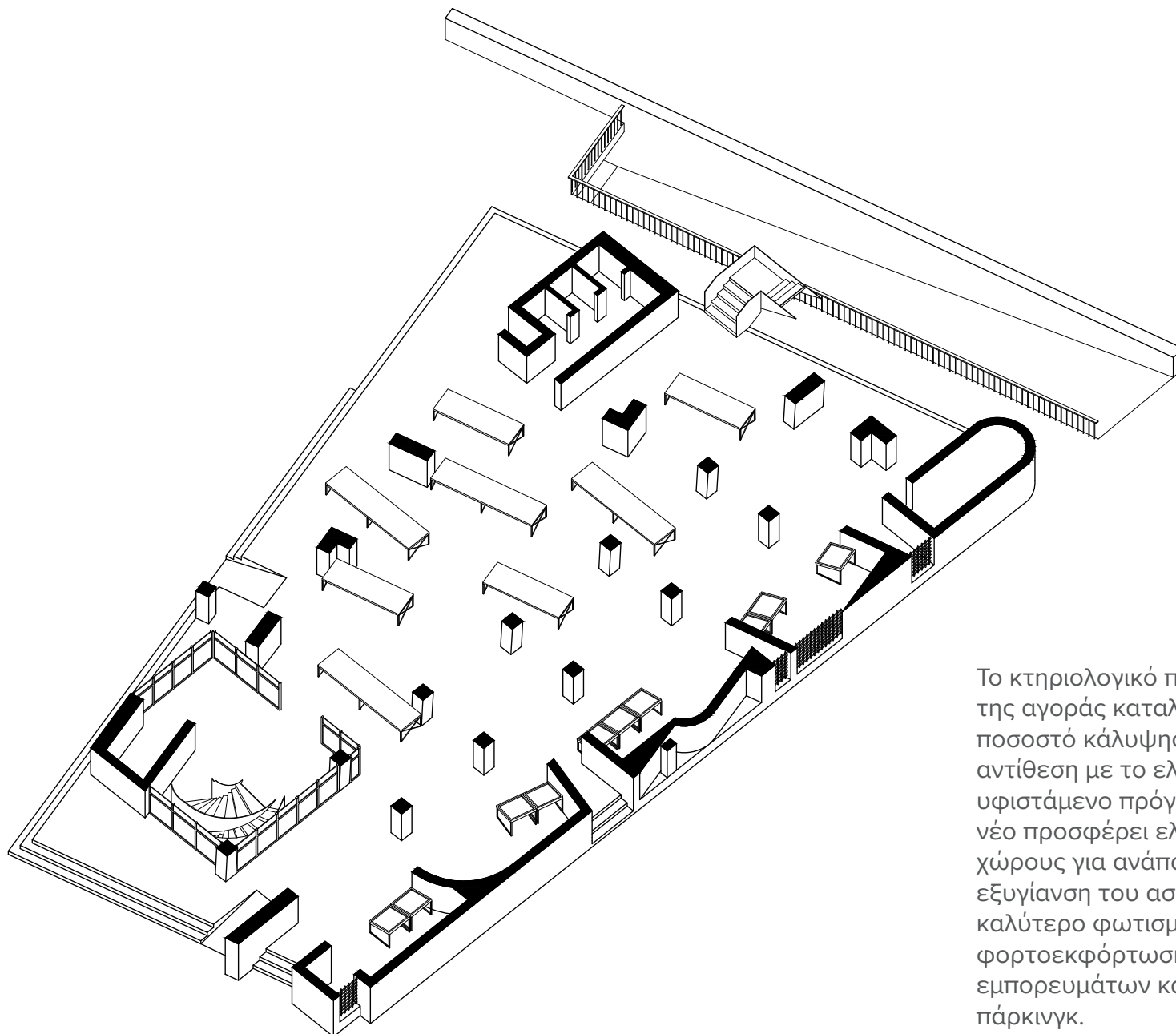
Κάτοψη αγοράς,
σκίτσο με
μαρκαδόρο σε χαρτί.

Οριοθετώντας έτσι τον χώρο της αγοράς και απομονώνοντας την λειτουργία της από τον θόρυβο και την θέαση του δρόμου. Στην συνέχεια η δεύτερη κατεύθυνση που ακολουθήθηκε ήταν αυτή της σχέσης κενού και πλήρους. Πιο συγκεκριμένα οι δύο κυρίαρχοι όγκοι του κτίσματος που αναπτύσσονται καθ' ύψος χωρίζονται από το κεντρικό αίθριο που τους διατρέχει κάθετα σε όλους τους εναπομείναντες ορόφους. Η εικόνα αυτή μπορεί να ερμηνευθεί και ως το χάσμα που παραμένει ακόμα αγεφύρωτο μεταξύ των κρατών της βαλκανικής και της Δύσης που όμως σταδιακά μικραίνει. Έτσι η μόνη σύνδεσή τους γίνεται με γέφυρες που τείνουν να σμίξουν τους δύο διαφορετικούς αυτούς κόσμους.

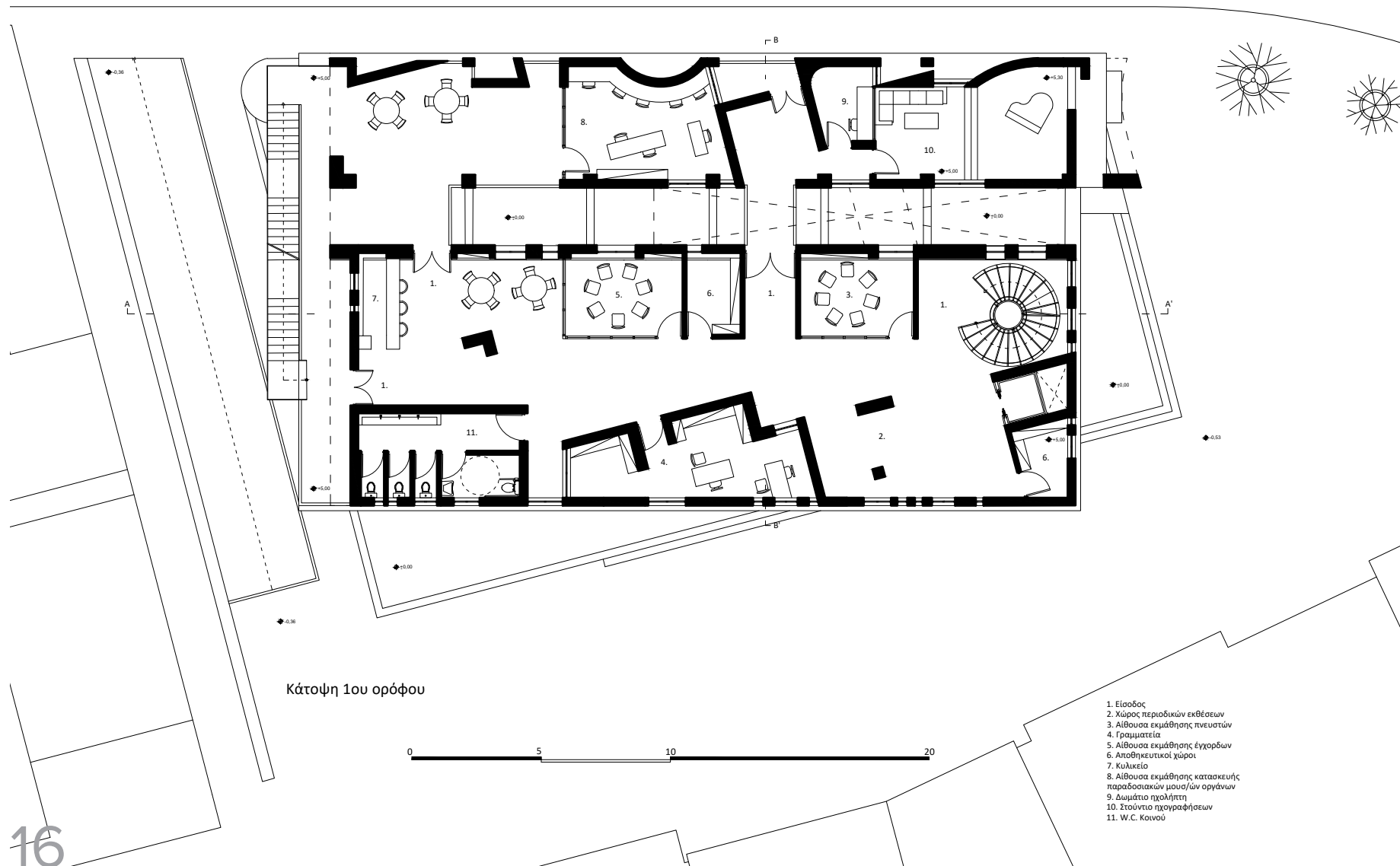

Κάτοψη αγοράς,
σκίτσο με
μαρκαδόρο και
χρωματιστά μολύβια
σε χαρτί.

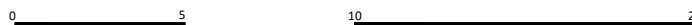

Το κτηριολογικό πρόγραμμα της αγοράς καταλαμβάνει ποσοστό κάλυψης 64%. Σε αντίθεση με το ελλειπές υφιστάμενο πρόγραμμα το νέο προσφέρει ελεύθερους χώρους για ανάπαυση, εξυγίανση του αστικού τοπίου, καλύτερο φωτισμό και αερισμό, φορτοεκφόρτωση των εμπορευμάτων και υπόγειο πάρκινγκ.

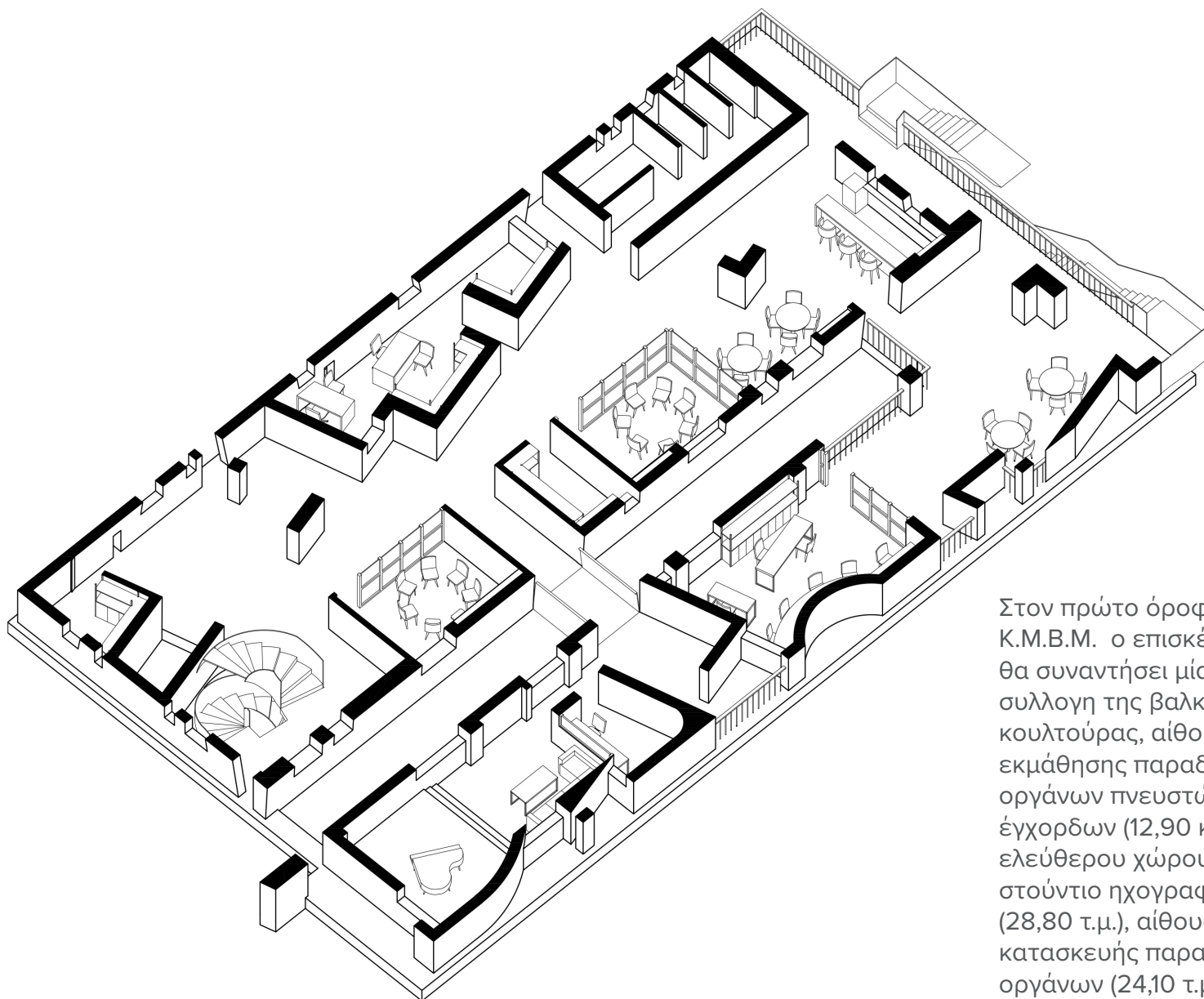

Κάτοψη 1ου ορόφου

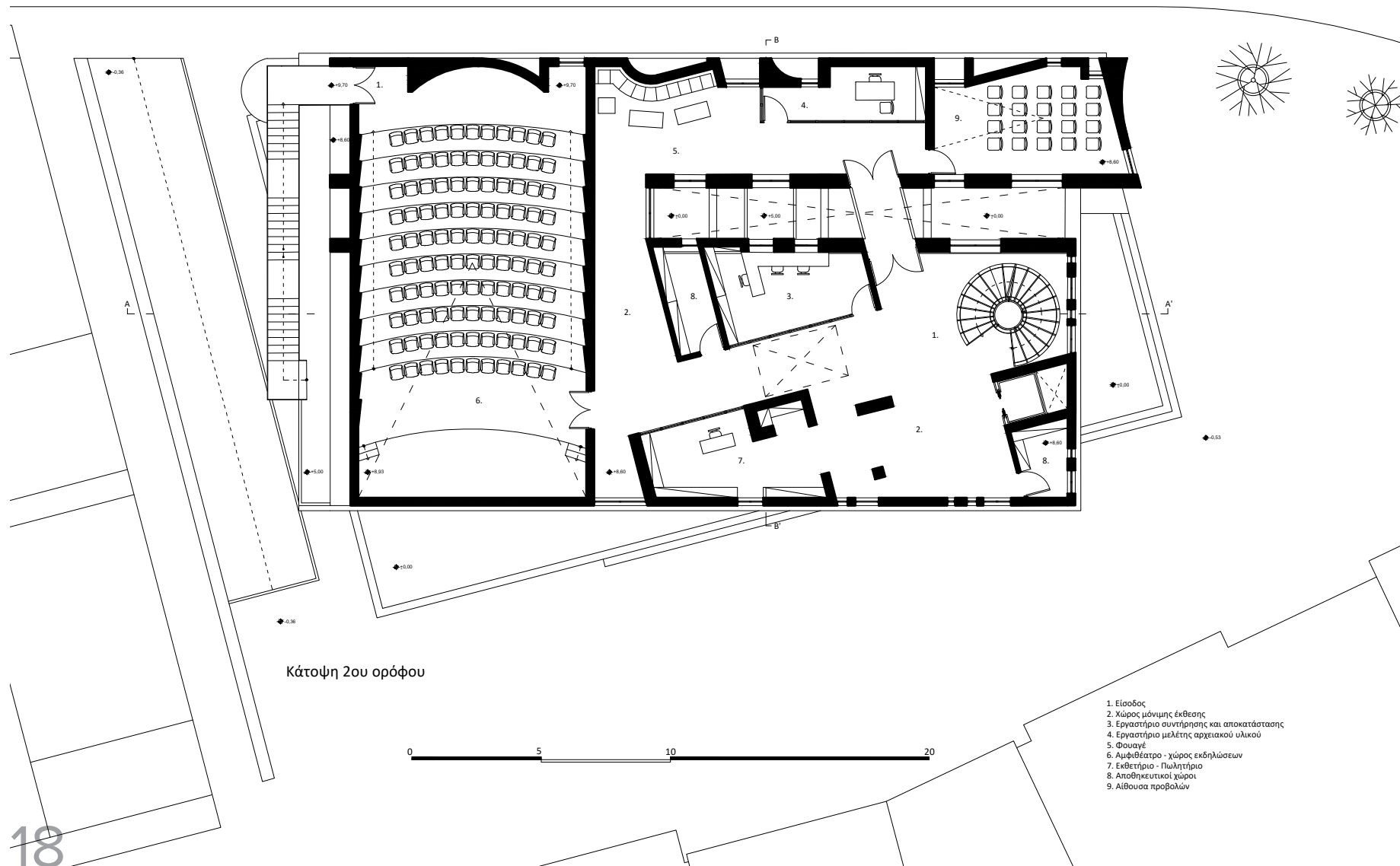

- 1. Είσοδος
- 2. Χώρος περιοδικών εκθέσεων
- 3. Αίθουσα εκμάθησης πνευστών
- 4. Γραμματεία
- 5. Αίθουσα εκμάθησης έγχορδων
- 6. Αποθηκευτικοί χώροι
- 7. Κυλικείο
- 8. Αίθουσα εκμάθησης κατασκευής παραδοσιακών μουσικών οργάνων
- 9. Δωμάτιο ηχολήπτη
- 10. Στούντιο ηχογραφήσεων
- 11. W.C. Κοινού

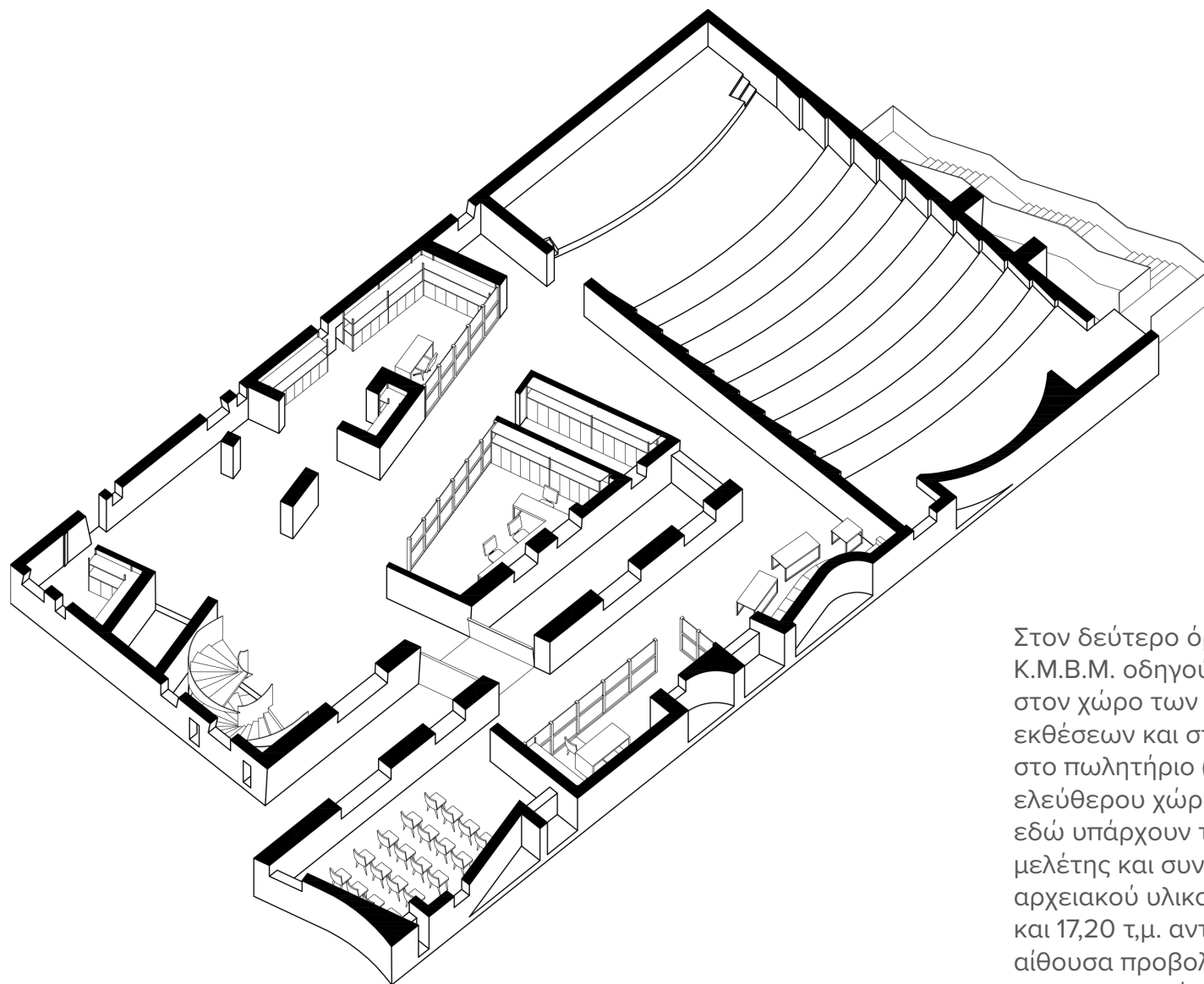

Στον πρώτο όροφο του Κ.Μ.Β.Μ. ο επισκέπτης θα συναντήσει μία μόνιμη συλλογή της βαλκανικής κουλτούρας, αίθουσες εκμάθησης παραδοσιακών οργάνων πνευστών και έγχορδων (12,90 και 13,60 τ.μ. ελεύθερου χώρου αντίστοιχα), στούντιο ηχογραφήσεων (28,80 τ.μ.), αίθουσα εκμάθησης κατασκευής παραδοσιακών οργάνων (24,10 τ.μ.) και τον ευχάριστο χώρο του κυλικείου.

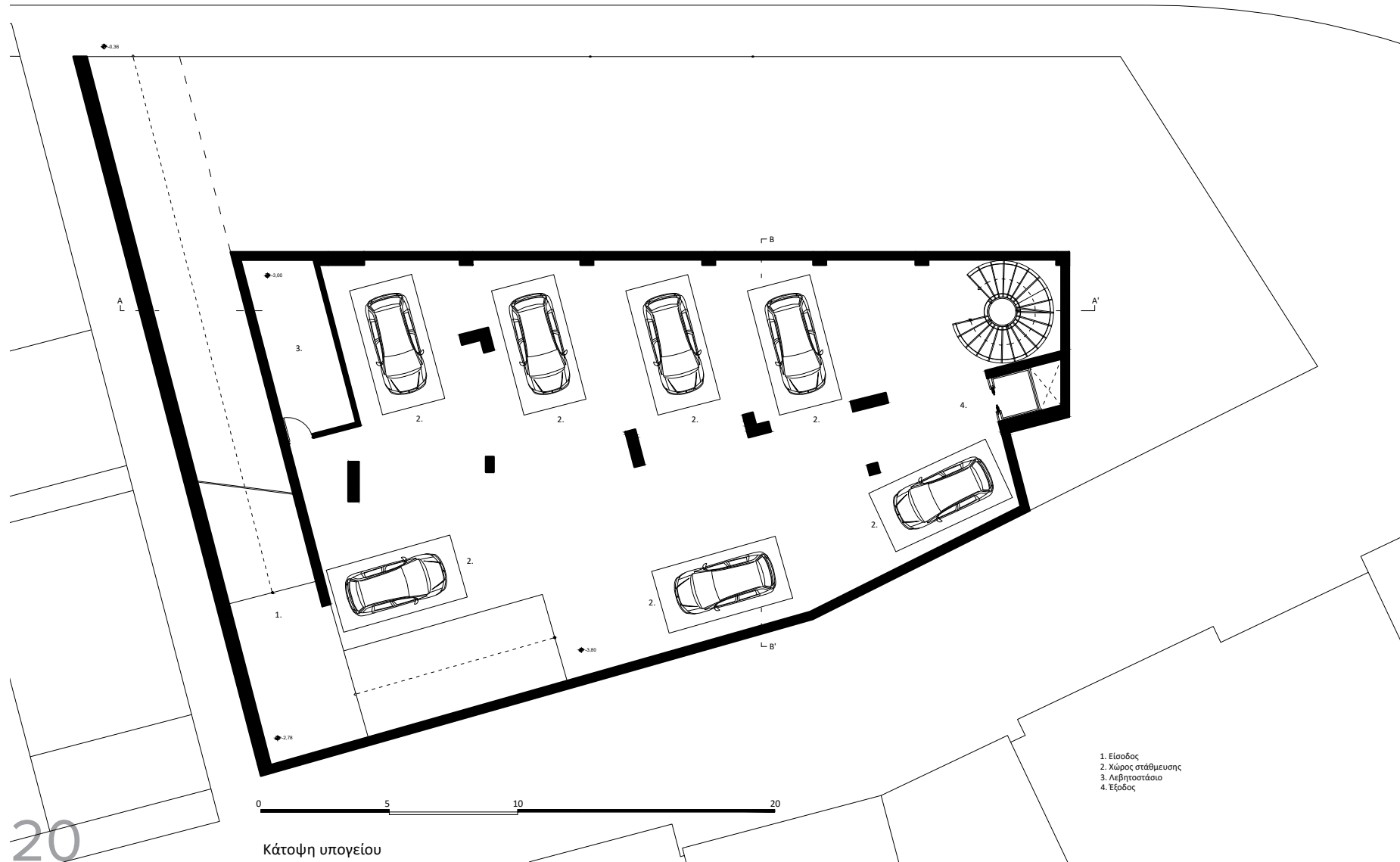

Κάτοψη 2ου ορόφου

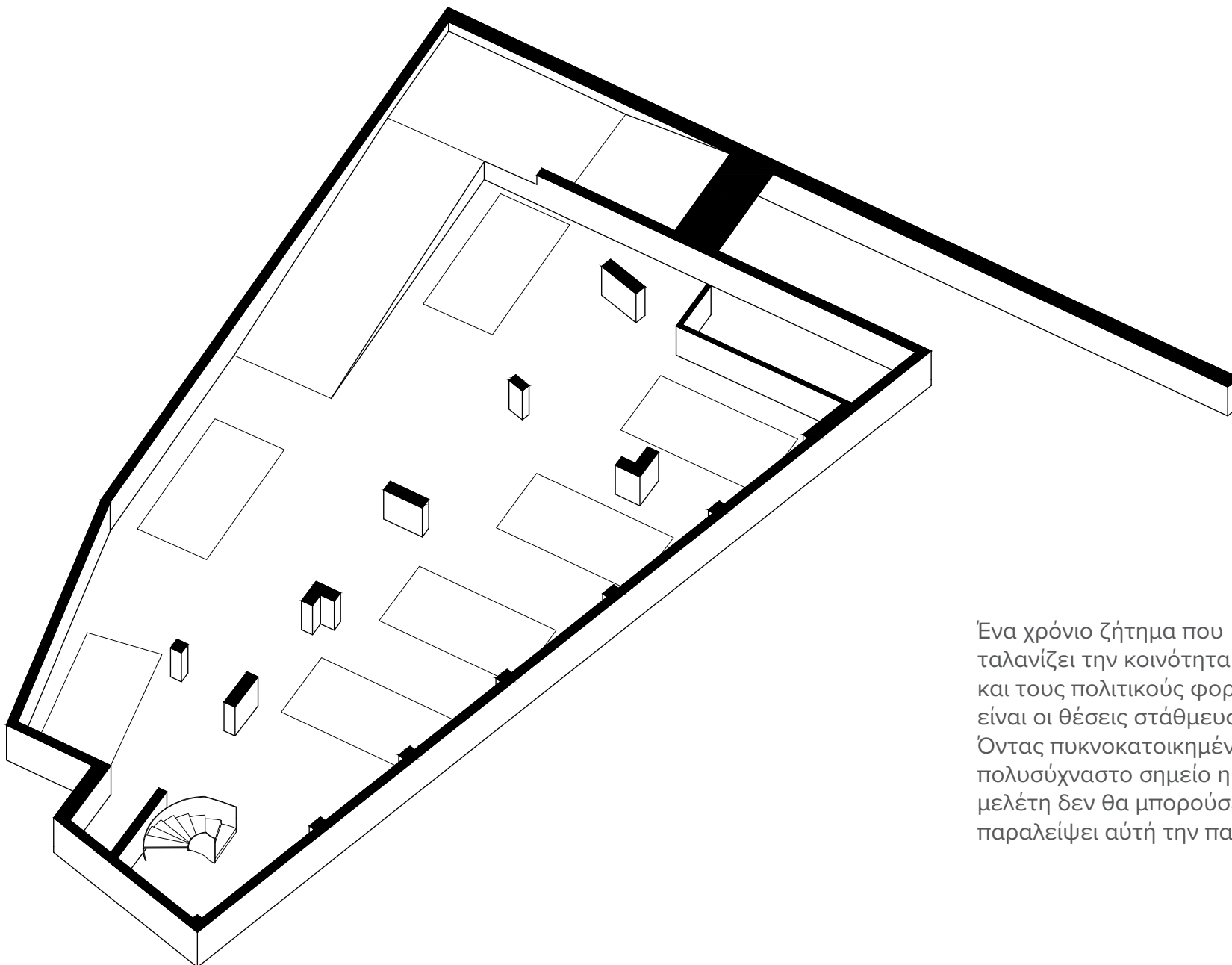
- 1. Είσοδος
- 2. Χώρος μόνιμης έκθεσης
- 3. Εργαστήριο συντήρησης και αποκατάστασης
- 4. Εργαστήριο μελέτης αρχαιολογικού υλικού
- 5. Φουαγιέ
- 6. Αμφιθέατρο - χώρος εκδηλώσεων
- 7. Εκθέτηριο - Πωλητήριο
- 8. Αποθηκευτικοί χώροι
- 9. Αίθουσα προβολών

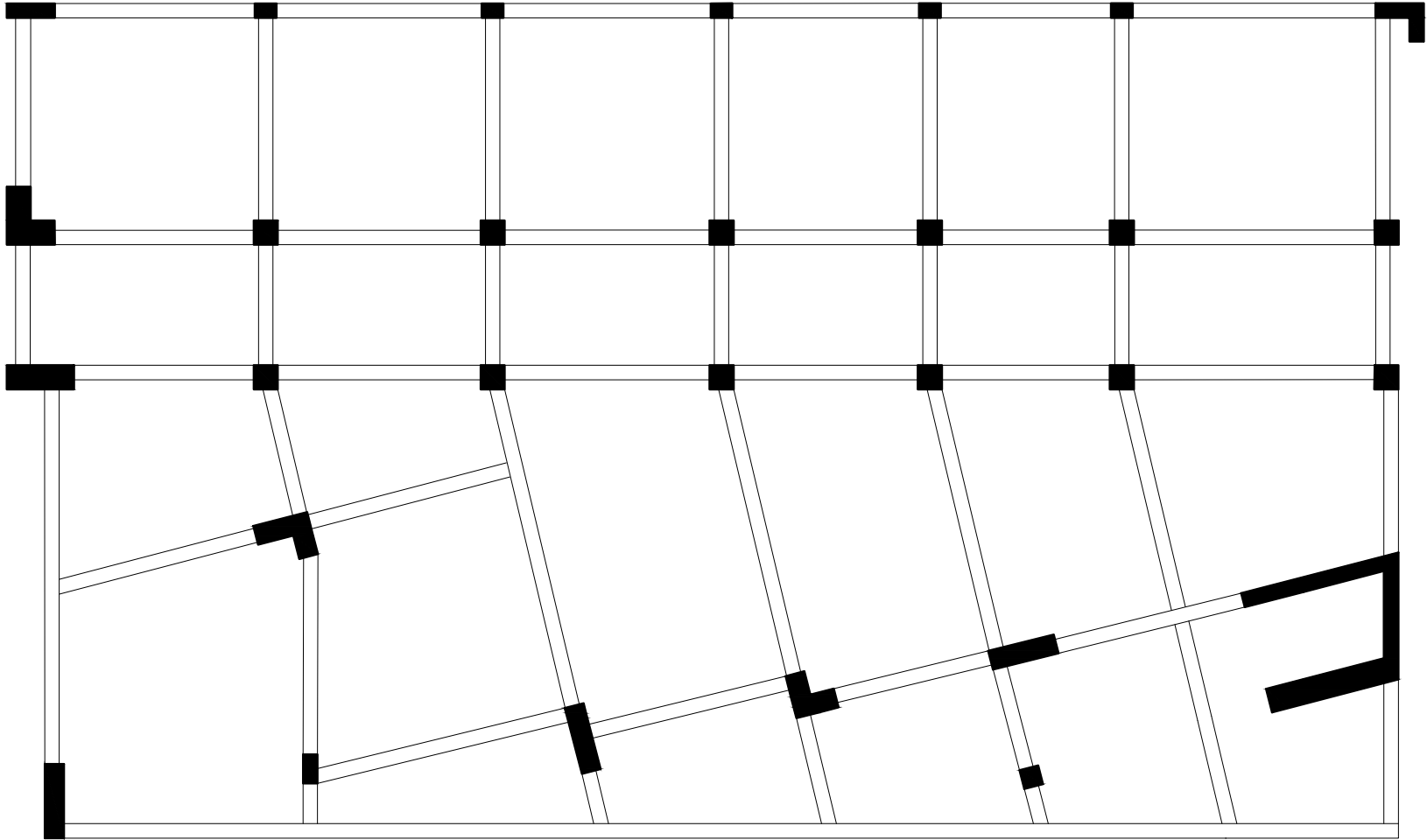
Στον δεύτερο όροφο του Κ.Μ.Β.Μ. οδηγούμαστε στον χώρο των περιοδικών εκθέσεων και στη συνέχεια στο πωλητήριο (20,13 τ.μ. ελεύθερου χώρου). Επίσης εδώ υπάρχουν τα εργαστήρια μελέτης και συντήρησης του αρχαιακού υλικού (16,80 τ.μ. και 17,20 τ.μ. αντίστοιχα), η αίθουσα προβολών (26,75 τ.μ.) και ο μεγάλος χώρος του αμφιθεάτρου των 110 θέσεων.

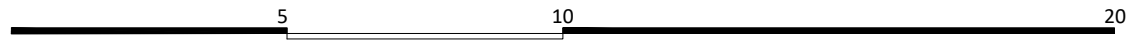
- 1. Είσοδος
- 2. Χώρος στάθμευσης
- 3. Λεβητοστάσιο
- 4. Εξόδος

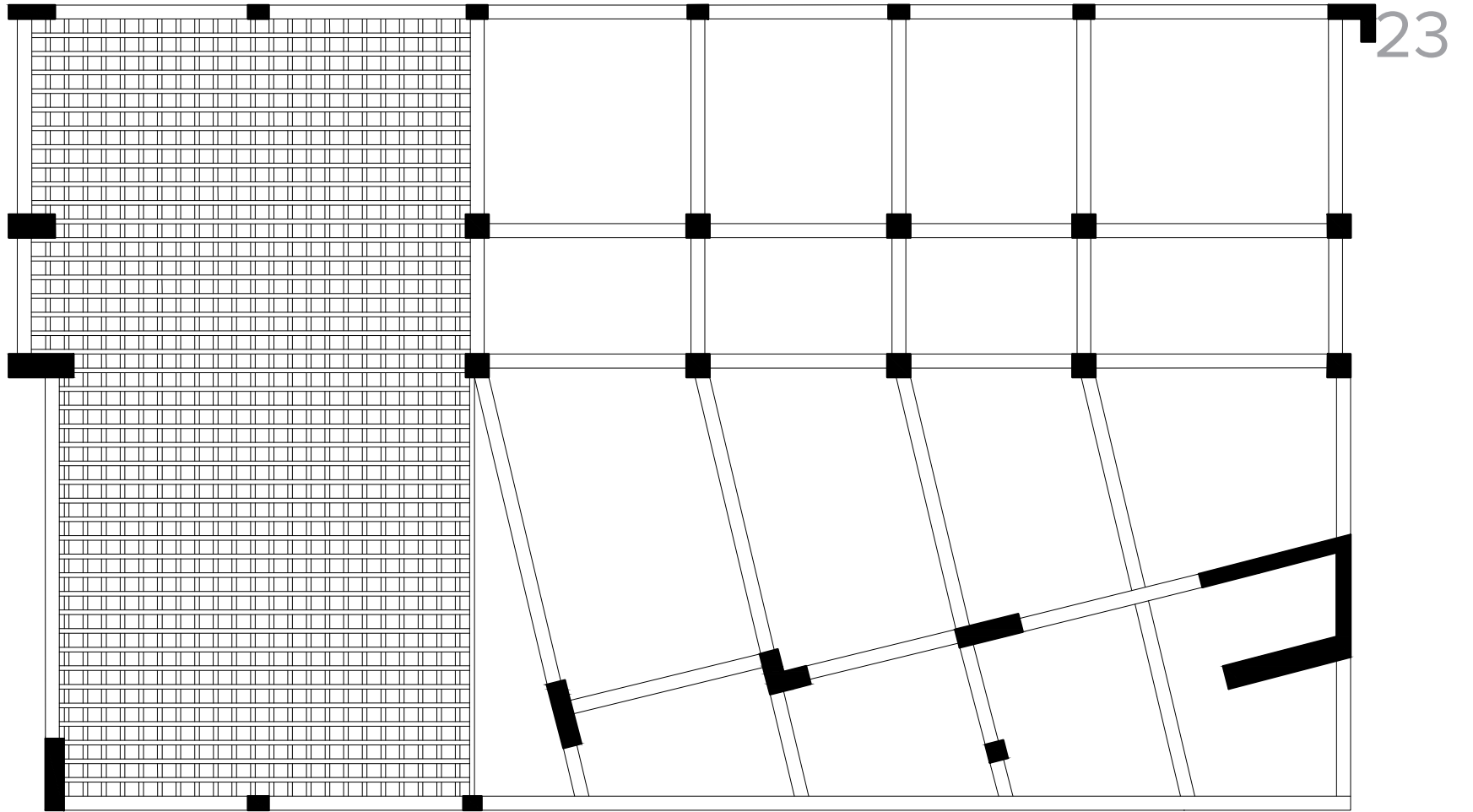

Ένα χρόνιο ζήτημα που ταλανίζει την κοινότητα και τους πολιτικούς φορείς είναι οι θέσεις στάθμευσης. Όταν πυκνοκατοικημένο και πολυσύχναστο σημείο η νέα μελέτη δεν θα μπορούσε να παραλείψει αυτή την παροχή.

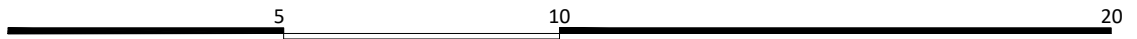

Ξυλότυπος οροφής ισογείου και 1ου ορόφου

Ξυλότυπος οροφής 2ου ορόφου

+14.80
+13.90
+12.20
+11.90
+10.70
+9.70
+8.60
+8.30
+7.90
+6.00
+5.00
+4.50
+3.10
+1.20
+0.00
-1.54
-3.80
-4.10

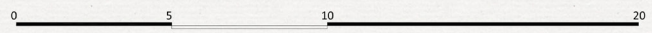
+14.80
+13.20
+12.20
+11.90
+9.60
+8.60
+8.30
+7.90
+6.00
+5.00
+4.50
+0.00
-3.80
-4.10

0 5 10 20

Τομή Α-Α'

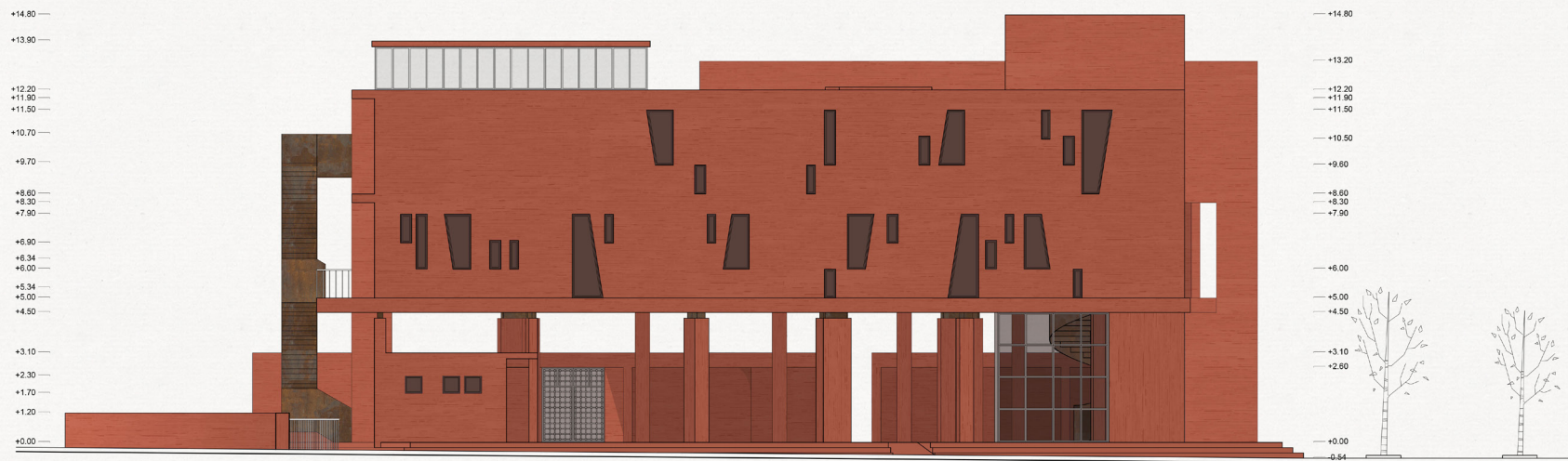

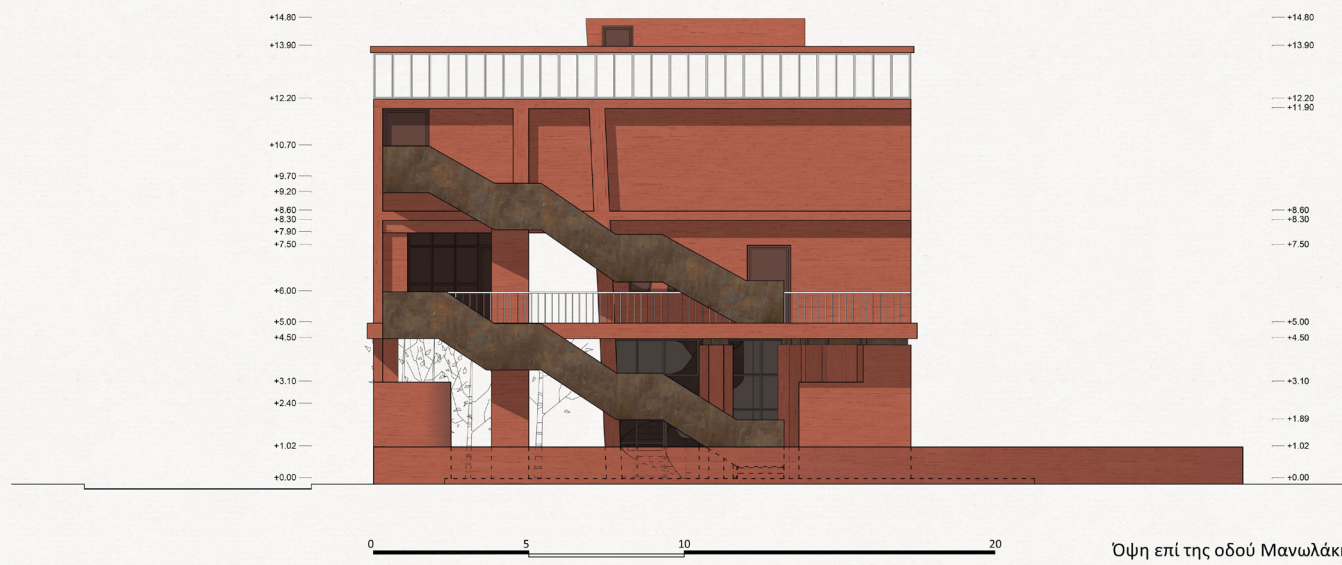

Τομή Β-Β'

Όψη επί της οδού Πριοβόλου

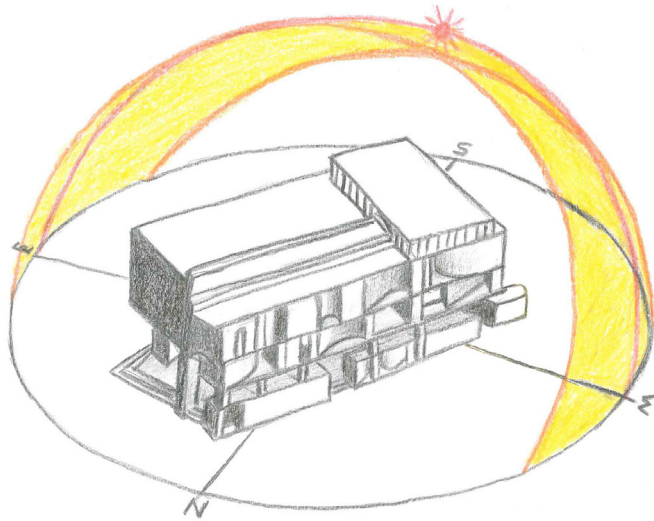

Όψη επί της οδού βασιλέως Πύρρου

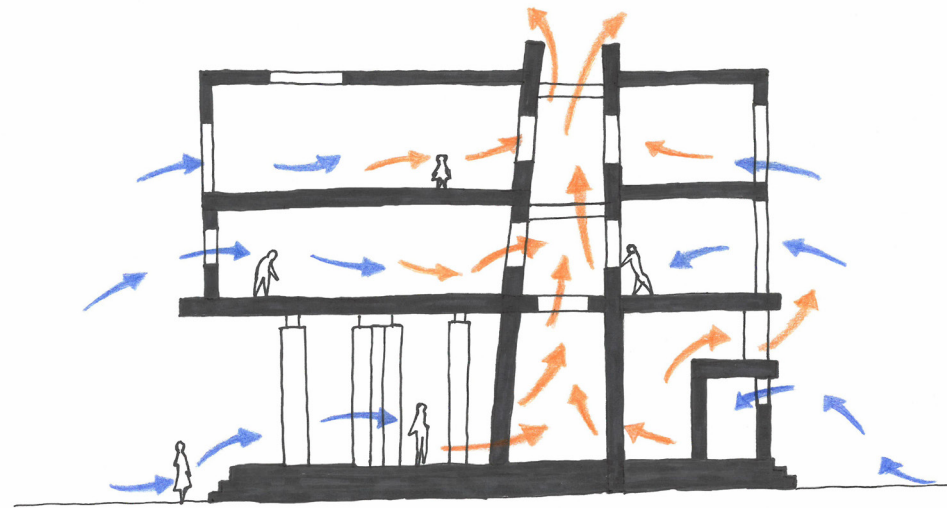

Διαγράμματα

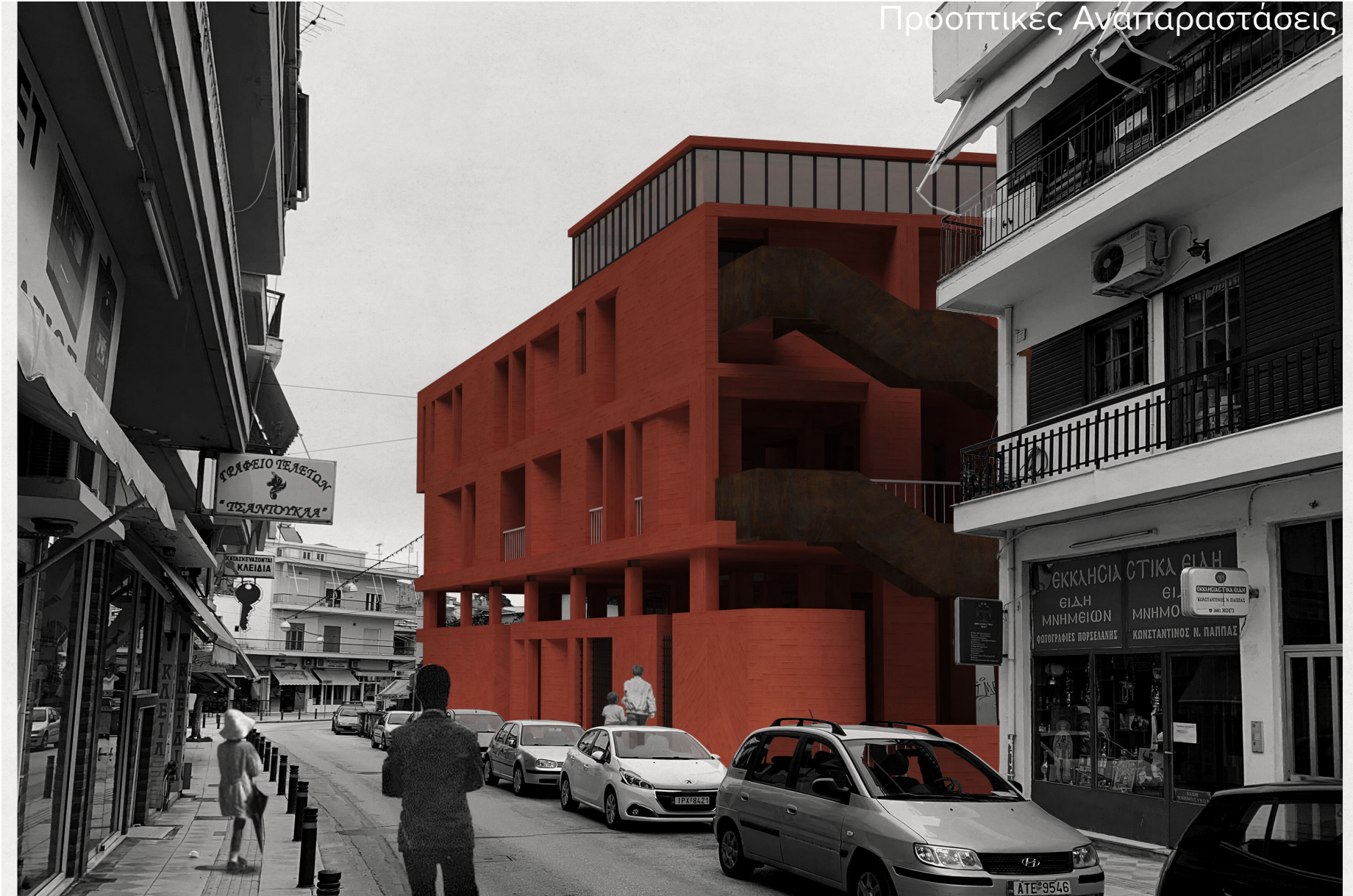

Ηλιακό διάγραμμα,
σκίτσο με χρωματιστά
μολύβια σε χαρτί.
Βασισμένο στο
αντίστοιχο διάγραμμα για
την περιοχή μελέτης με
την χρήση του Ecotect.

**Διάγραμμα ροής
ανέμου,** σκίτσο
με μαρκαδόρο
και χρωματιστά
μολύβια σε χαρτί.

Προοπτικές Αναπαράστασεις

Προοπτικό επί της οδού β. Πύρρου (κάθοδος),
3d render και κολλάζ

Προοπτικό επί της οδού β. Πύρρου (άνοδος),
3d render και κολλάζ

Προοπτικό στο εσωτερικό της αγοράς,
3d render και κολλάζ

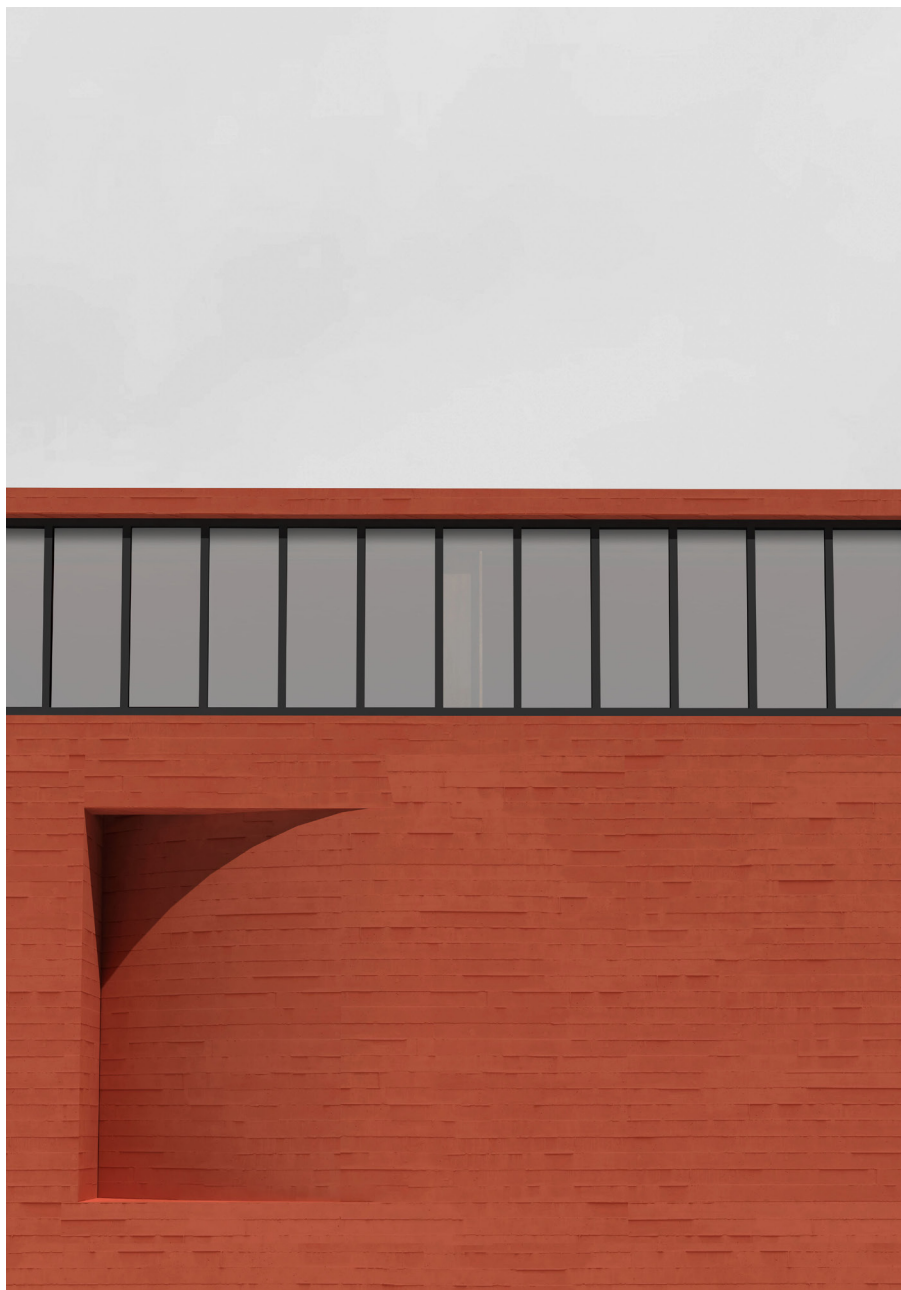

Προοπτικό στο εσωτερικό του αμφιθεάτρου,
3d render και κολλάζ

Λεπτομέρεια,
3d render

Λεπτομέρεια,
3d render

Βιβλιογραφία

- Αίσωπος, Γ., Σημαιοφορίδης, Γ. (2018). Η σύγχρονη (ελληνική) Πόλη, Αθήνα, Ελλάδα, Δομές.
- Πούχνερ, Β. (2018). Θέματα συγκριτικής λαογραφίας, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα, Κ. & Μ. ΑΝΤ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ.
- Παπαϊωάννου, Τ. (2015). Σκέψεις για την αρχιτεκτονική Σύθεση, Αθήνα, Ελλάδα, Ίνδικτος.
- Benjamin, W., (1988). Reflections: Essays, Aphorisms, Autobiographical Writings, Ν. Υόρκη, Λονδίνο, Peter Demetz.
- Carol, S. (2011). Romani Routes: Cultural Politics and Balkan Music in Diaspora, Η.Π.Α., Oxford University Press.
- Samson, J. (2013). Music in the Balkans, Βοστώνη, Η.Π.Α., Zoran Milutinović, University College
- Drace Francis, A. (2013). The tradition of Invention: Romanian Ethnic and Social Stereotypes in Historical Context Βοστώνη, Zoran Milutinović, University College
- Krier, R. (1979). Urban Space Foreward by Colin Rowe, London, U.K., Academy Editions.
- Chowdhuri, S. (2012). Material Dissolve: a poetics of spatial encounters, Τορόντο, Καναδάς, Roy Chowdhuri.
- Pallasmaa, J. (2005). The eyes of the skin: architecture and the senses, Μεγάλη Βρετανία, Wiley-Academy.
- Pallasmaa, J. (2000). Hapticity and Time, Notes on fragile architecture, Paper, EMAP Architecture.
- Di Luggo. A., Giordano. P., Florio. R., Papa. L. M., Rossi. A., Zerlenga. O., Barba. S., Campi. M. & Cirafici. A. (2017). 'Territories and Frontiers of Representation' Unione Italiana per il Disegno, Italy, Gangemi Editore.

δημήτρης μολώνης

Αράχθου 31

Άρτα, Ήπειρος, Ελλάδα

47100

Mobile: +30 6981421787

email: molonisdimitris@gmail.com